

ØKOKRIM

www.okokrim.no

Årsrapport 2022

Nøkkelinformasjon og
måloppnåelse i 2022

Økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet er ikke bare en trussel mot innbyggernes trygghet, naturressurser og vårt finansielle system, men også en trussel mot velferdsstaten.

Leders beretning

Den totale registrerte kriminaliteten i Norge har gått ned de seneste årene. En måte å se dette på er at politiets og påtalemyndighetens arbeid har båret frukter, og at kriminalitetsbelastningen på samfunnet dermed gradvis reduseres. En annen tolkning er at mørketallene har blitt større.

Statistikken viser store interne variasjoner. Innenfor Økokrims ansvarsområder ser vi for eksempel at antall anmeldte digitale bedragerier har økt betydelig fra 2021 til 2022. Mye av dagens grove bedragerikriminalitet skjer digitalt, og den digitale modusen er mangeartet. Kriminaliteten kan begås fra utlandet, men ha virkning i Norge. Dette stiller krav til et mer effektivt internasjonalt politisamarbeid. Regelverket for det internasjonale politisamarbeidet er i stor grad blitt til i en analog tid, myntet på analog kriminalitet. Da blir det utfordrende når kriminaliteten utføres i det digitale rom med stadig skiftende moduser. Regelverket setter også begrensninger for en effektiv utnyttelse av digitale løsninger som kunne ha understøttet kriminalitetsbekjempelsen.

Økonomisk kriminalitet påvirker innbyggernes trygghetsfølelse og tilliten til politiet. Ifølge politiets innbyggerundersøkelse fra 2021 er svindel, identitetstyveri og bedrageri på internett blant de hendelsene som norske borgere er mest bekymret

for å bli rammet av. Svindel og bedrageri på nett er samtidig blant hendelsene som innbyggerne har minst tillit til at politiet evner å håndtere.

I 2023 planlegger Økokrim å etablere en bedragerienhet som skal identifisere bedragerilovbrudd som rammer våre innbyggere. Vi ønsker å gjøre bekjempelsen av bedrageri mer effektiv og strukturert blant annet ved å iverksette forebyggende tiltak i samarbeid med banker og andre i næringslivet, men også ved å styrke etterforskningen av systematiske og organiserte bedragerier.

Arbeidet med å forebygge og bekjempe miljøkriminalitet var omfattende i 2022. Økokrim har hatt fokus på de store og prinsipielle sakene innen miljøkriminalitet, der blant annet brudd på dyrevelferd har stått sentralt. Straffene for overtredelse av dyrevelferdsloven har de senere årene blitt strengere, og flere av straffesakene viser at samfunnet reagerer når dyr blir utsatt for kriminelle handlinger.

Det meste av miljøkriminaliteten motiveres av utsiktene til økonomisk profitt, og i så måte henger den tett sammen med økonomisk kriminalitet. Et særtrekk ved økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet er at straffeforfølgning anses å ha stor allmennpreventiv effekt. Det er fordi aktørene som begår slike lovbrudd, ofte kalkulerer risiko. Dersom risikoen for å bli tatt øker, er det sannsynlig at kriminaliteten vil reduseres. En effektiv bekjempelse av miljøkriminalitet krever et tett samarbeid mellom politiet og kontrollatene, noe som har blitt ytterligere styrket i 2022.

Økonomisk kriminalitet påfører samfunnet og individer store kostnader. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet ble det i 2022 gjennomført en analyse av hva kriminaliteten i Norge koster¹. I denne analysen ble det beregnet at den skjulte norske skyggeøkonomien tilsvarer tre prosent av fastlands-BNP. Skyggeøkonomien har altså en samlet verdi på om lag 80 milliarder 2019-kroner. For staten innebærer dette om lag 32 milliarder 2019-kroner i tapte skatteinntekter.

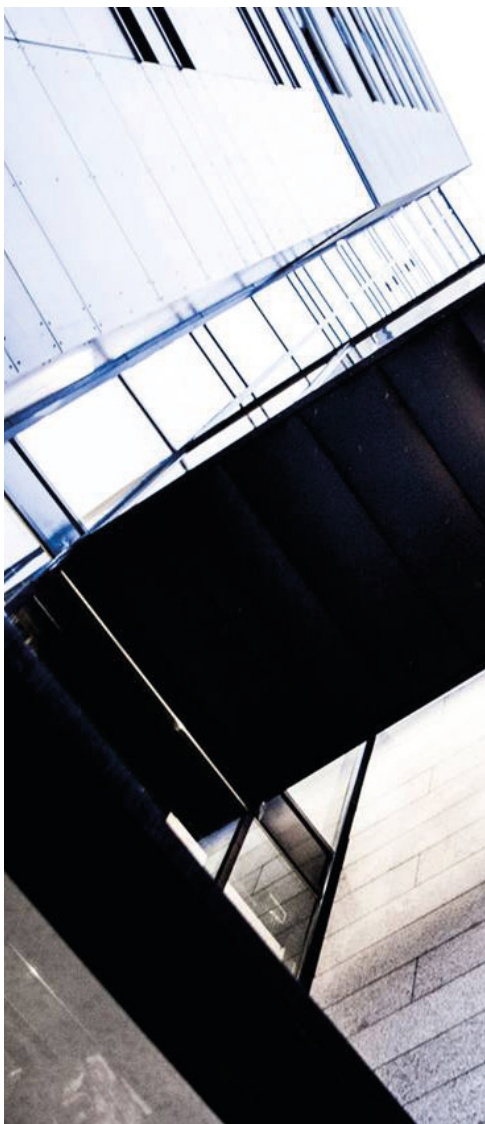
Økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet er altså ikke bare en trussel mot innbyggernes trygghet, naturressurser og vårt finansielle system, men også en trussel mot velferdsstaten.

Kriminelle aktører blir mer profesjonelle, globale og digitaliserte, og det utfordrer hvordan politiet tradisjonelt har innrettet innsatsen for å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Økokrim vil derfor i 2023 utrede hvorvidt politiets organisering av dette arbeidet bidrar til en målrettet og effektiv løsning av samfunnsoppdraget.

Pål K. Lønseth
sjef for Økokrim

¹ Samfunnsøkonomiske kostnader av kriminalitet, rapport 6 2022, Samfunnsøkonomisk analyse AS.

Innhold

Økokrims virke og hovedtall	6
Økokrims organisasjon og ledelse	7
Økokrim i tall - 2022.....	8
Gangen i en Økokrim-sak.....	13
Rapporter om mistenkelige forhold øker.....	14
Utvalgte aktiviteter, resultater og effekter for 2022	16
Straffesaksbehandling er Økokrims kjernevirksomhet.....	16
Økt satsing på etterretning og forebygging	18
Arbeidet med å forebygge og bekjempe miljøkriminalitet er omfattende.....	19
Dyrevelferd i fokus	21
Forbedret kvalitet på politiets arbeid med økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.....	21
Økt samlet nasjonal effekt.....	22
Inndragning av utbytte fra straffbare handlinger prioriteres.....	23
Kunnskapsdeling i utvikling	23
Videreutvikling av virksomheten.....	23
Internasjonalt og nasjonalt samarbeid.....	24
Internasjonalt samarbeid styrkes.....	24
Utvidet samarbeid med private og offentlige aktører	26
Utvalgte rettskraftige dommer	28
Miljøkriminalitet	28
Fiskerikriminalitet.....	28
Korrupsjon.....	28
Hvitvasking.....	29

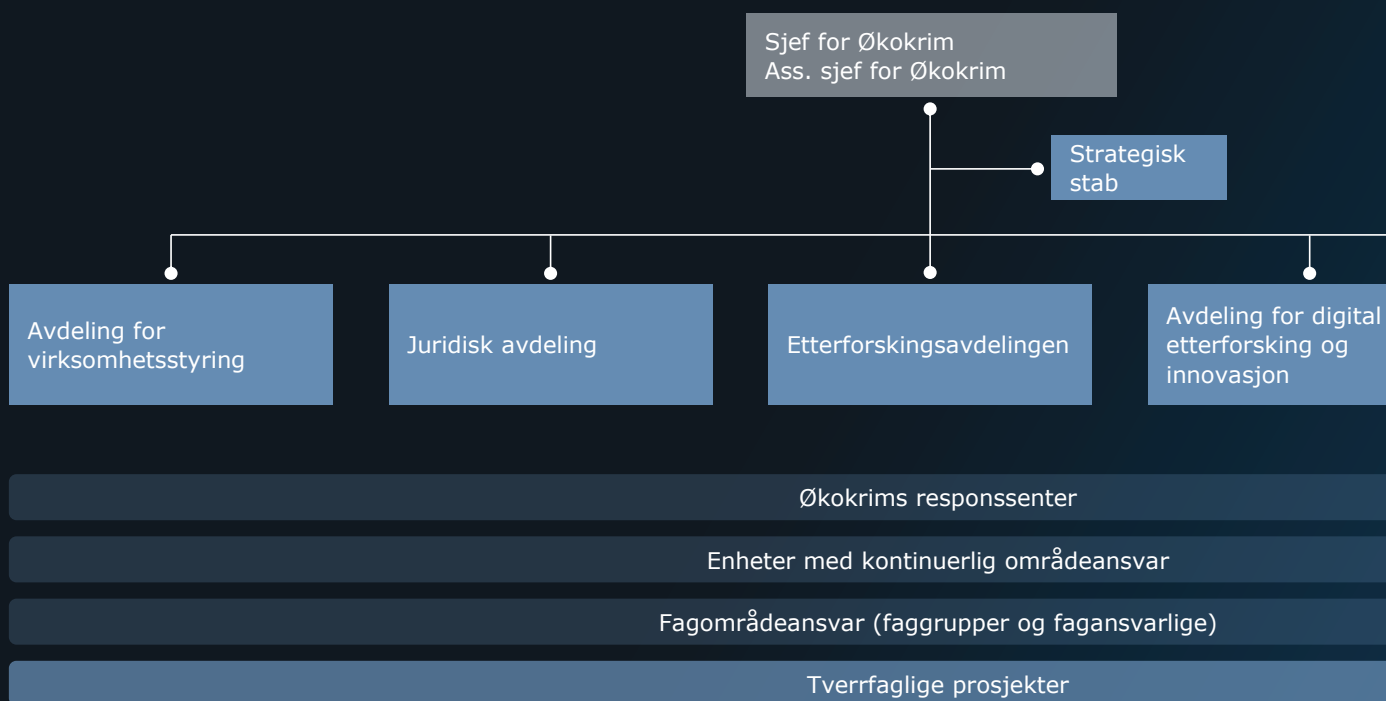
Arbeidslivskriminalitet	29
Konkurskriminalitet	29
Økokrim fremover	31
Satsing på bekjempelse av bedragerier	31
Utredning av den fremtidige organiseringen av politiets bekjempelse av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet	32
Bedre utnyttelse av regelverket knyttet til hvitvasking og inndragning.....	33
Utvalgte offentlige publikasjoner i 2022.....	34

*Økokrim er den sentrale
enhet for etterforskning
og påtale av økonomisk
kriminalitet og miljøkrimi-
nalitet. Vi er underlagt
Politidirektoratet og
Riksadvokaten.*

Økokrims virke og hovedtall

Avdeling for etterretning
og forebygging
Financial Intelligence Unit

Økokrims organisasjon og ledelse

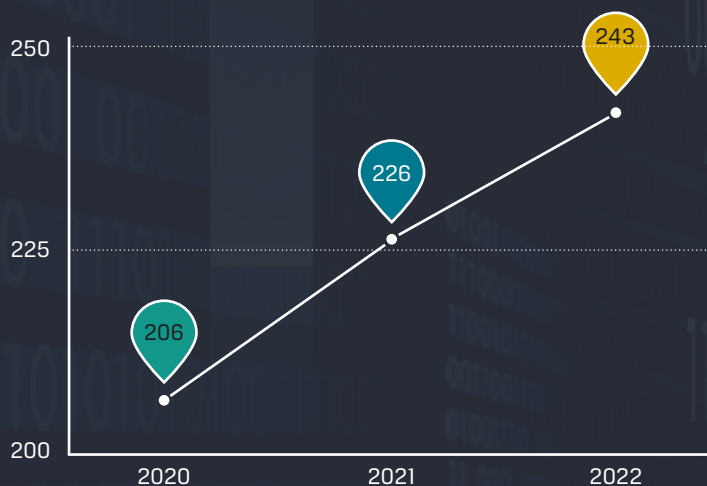
Økokrim er den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Virksomheten er organisatorisk underlagt Politidirektoratet og Riksadvokaten.

Økokrim har i 2021–2022 gjennomført en omorganisering av virksomheten. Målet har vært å skape en fleksibel organisasjon som er godt rustet til å bekjempe kriminalitetsområder som er i rask og kontinuerlig endring.

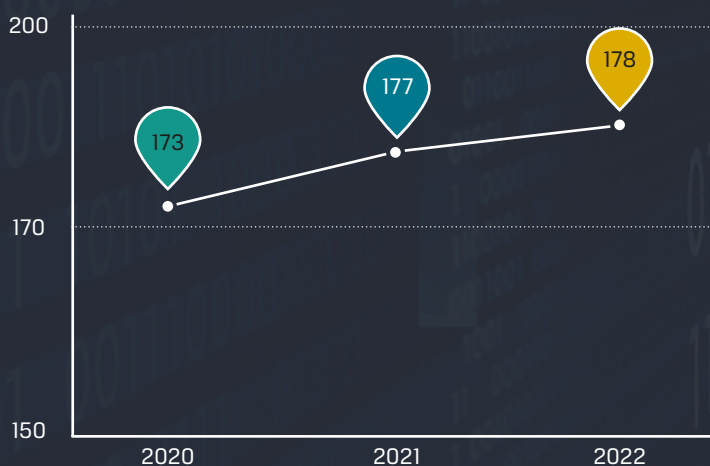

Økokrim i tall - 2022

Budsjettutvikling i mill. kroner

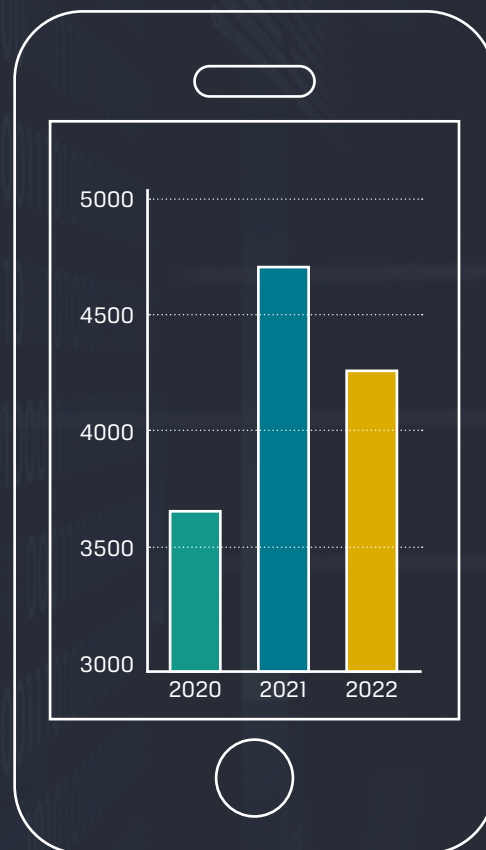

Årsverkutvikling

Medieoppslag

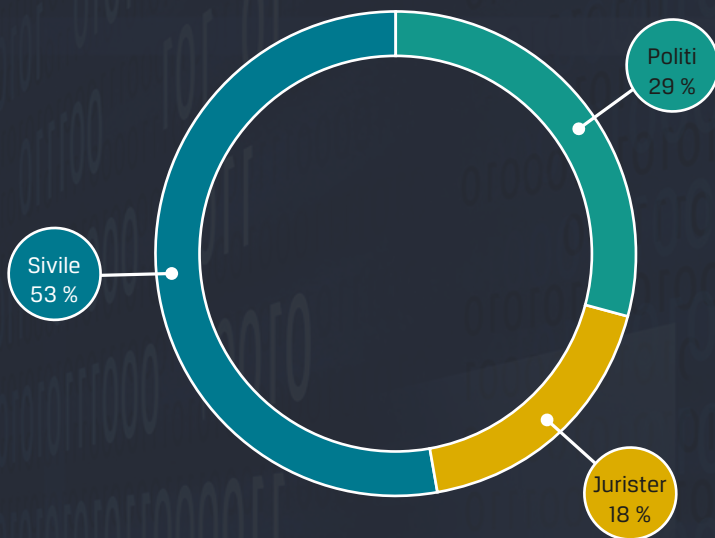
Tallene viser det totale antall medieoppslag med omtale av Økokrim for årene 2020–2022. Kilde: Retriever.

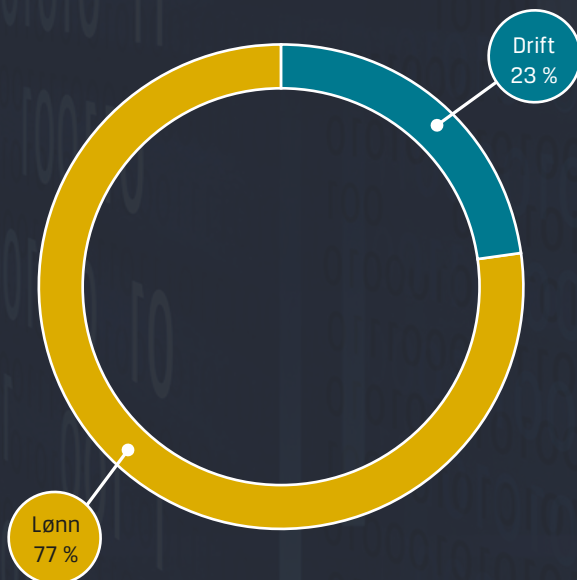
År	Antall
2020	3 664
2021	4 676
2022	4 246

Sammensetning

Lønns- og driftsutgifter

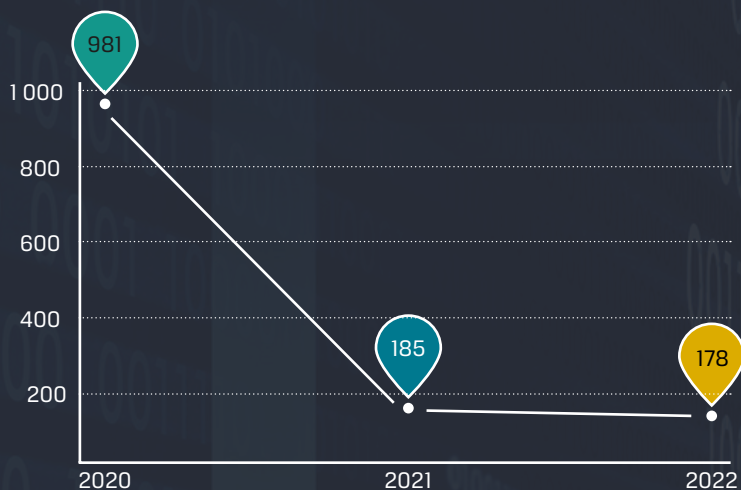

Kjønnsbalanse

I 2022 var om lag 49 % av de ansatte kvinner og 51 % menn. Økokrim hadde en tilnærmet lik tariffestet avlønning av kvinner og menn innenfor ulike stillingskategorier på ulike nivåer i virksomheten.

49 % Kvinner
51 % Mann

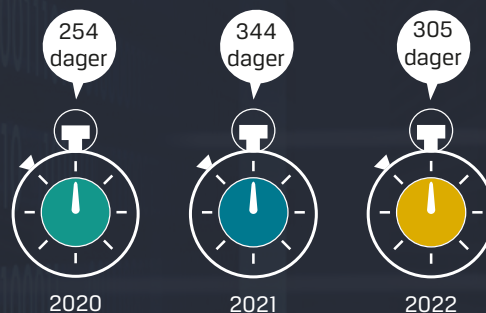

Inndragning nasjonalt

Økokrim har fagforvaltningsansvar for inndragning nasjonalt. Per 24. april 2023 var rettskraftige inndragningskrav på om lag 178 millioner kroner for 2022. Beløpet kan endres etter hvert som flere dommer blir rettskraftige. Det høye inndragningsbeløpet i 2020 skyldes i hovedsak en dom hvor det ble idømt inndragning på 825 millioner kroner.

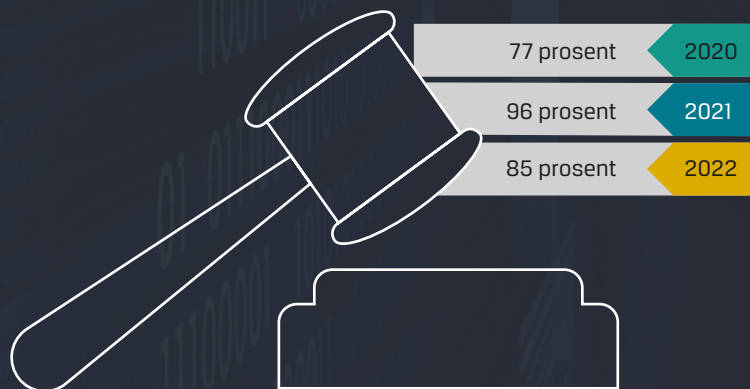
Saksbehandlingstid

Økokrims saksbehandlingstid er forholdsvis stabil. De små endringene som vises, er forventet ut fra arbeidet med de til enhver tid omfattende sakskompleksene som genererer den målte tidsbruken. Rask saksbehandling er et uttalt mål og påvirkes fortløpende av våre nødvendige høye krav til faglig kvalitet og rettssikkerhet.

Domfellelse

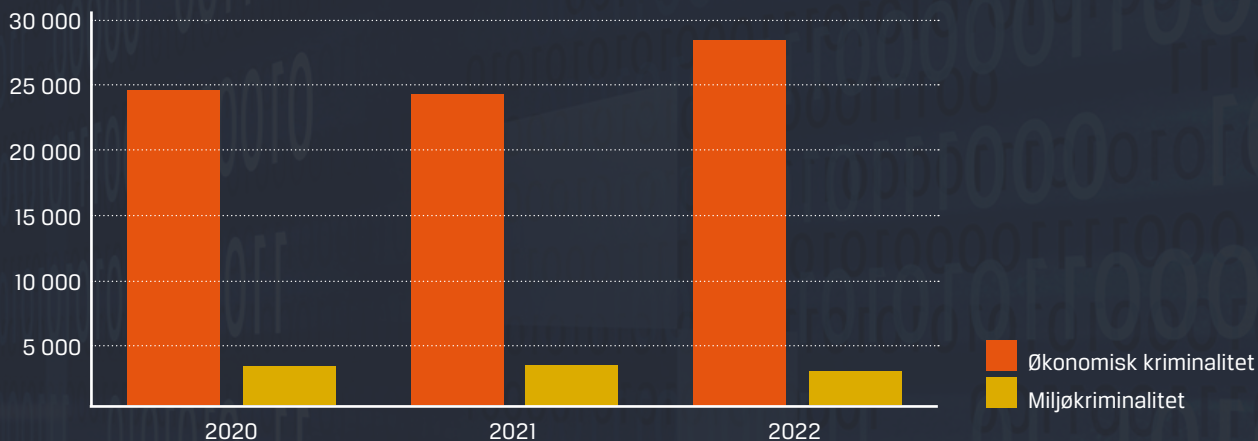
Økokrim oppnår gjennomgående en høy grad av domfellelser i egne saker som føres for retten. Målet er at domfellingsprosenten over tid skal ligge på 80–85 %. Gjennomsnittlig domfellingsprosent for perioden 2020–2022 var på 86 %.

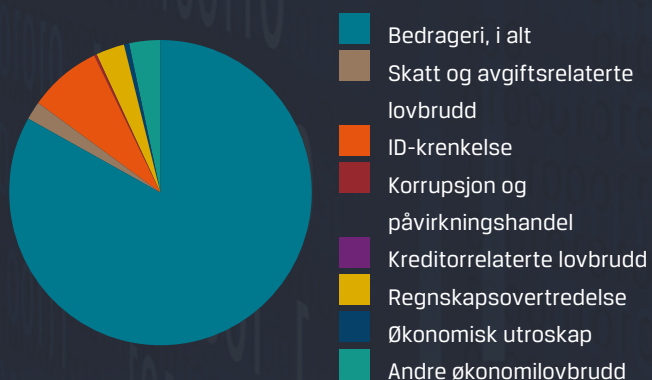
Anmeldelser nasjonalt

Grafen under viser utviklingen i nasjonale anmeldelser innen Økokrims ansvarsområder for perioden 2020–2022. Økningen fra 2021 til 2022 i økonomisk kriminalitet skyldes i hovedsak en økning i bedragerianmeldelser. Økokrim antar at

det er store mørketall knyttet til disse kriminalitetsområdene. Årsaker til dette kan være høy henleggelsesprosent, skamfølelse og frykt for om-dømmetap. I tillegg er både økonomiske lovbrudd og miljølovbrudd ofte komplekse og utfordrende å avdekke.

Anmeldelser – økonomisk kriminalitet 2022

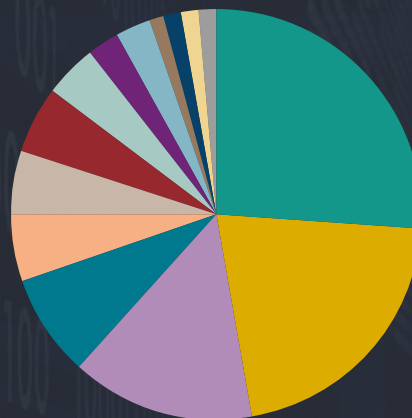
Anmeldelser – miljøkriminalitet 2022

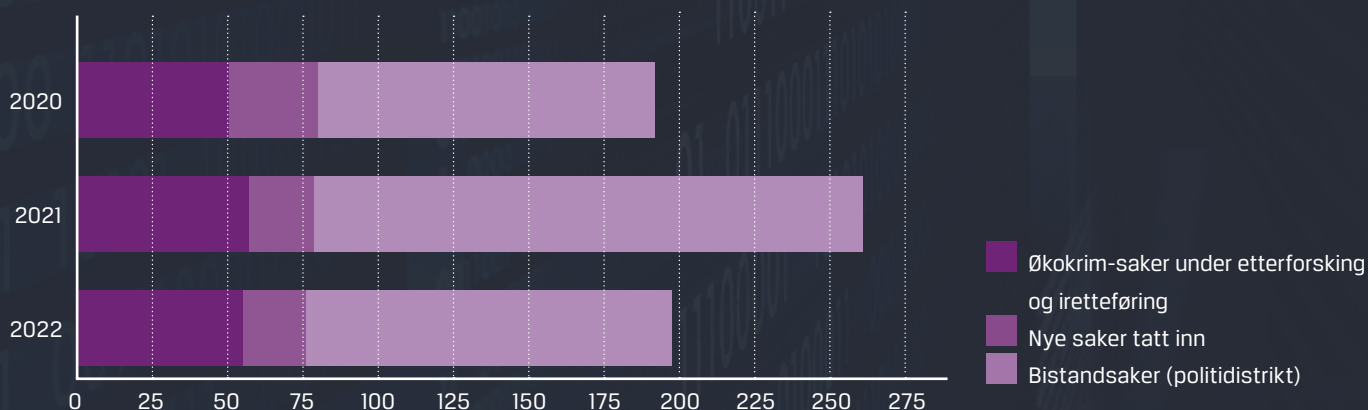
Saksarbeid

Grafen under viser totalt antall saker som Økokrim har arbeidet med de siste tre årene. For Økokrims egne saker viser grafen antall saker under arbeid fra saksinntak til rettskraftig avgjørelse. Saksarbeid etter rettskraftig medregnes ikke. Eksempler på dette er erstatningskrav mot Økokrim, begjæringer om gjenopptakelse, etterlysninger for unnlatt oppmøte til soning og utlevering av beslag. Grafen viser ellers et unormalt antall bistandssaker i 2021 grunnet et større bistandsinitiativ knyttet til miljøkriminalitet. Samlet gjenspeiler oversikten hvordan Økokrim bruker sine faglige ressurser fordelt mellom egne sakskompleks og bistand for å gjøre distriktene mer robuste i arbeidet med krevende økonomi- og miljø saker.

Saksarbeid Økokrim-saker - 2022

Saksarbeid i Økokrim

Gangen i en Økokrim-sak

Rapporter om mistenkelige forhold øker

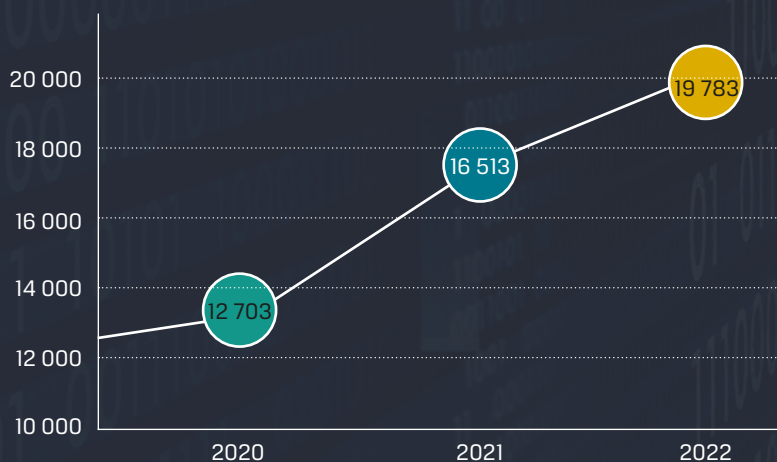
Enheten for finansiell etterretning (EFE) ved Økokrim er Norges nasjonale Financial Intelligence Unit (FIU). EFE mottar rapporter om mistenkelige forhold (MT-rapporter) som sendes inn fra rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. Informasjonen fra disse bearbeides, berikes og analyseres for deretter å formidles til politi, tilsyns- og kontrollmyndigheter samt utenlandske samarbeidende tjenester. En sentral oppgave for EFE er videre å utarbeide operative og strategiske etterretningsrapporter eller informasjonsprodukter som kan brukes av politiet og andre myndigheter for bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering.

Av figuren under ser vi at antall innsendte MT-rapporter har økt de siste tre årene. I 2020 mottok EFE 12 703 MT-rapporter, mens tallet for 2022 var

hele 19 783, altså en økning på ca. 56 prosent. Hovedårsaken er økt satsning og kompetanse hos de rapporteringspliktige og ikke minst en økning i antall unike rapporteringspliktige. Det er også en tydelig økning i MT-rapporteringen for enkelte kriminalitetsområder, blant annet arbeidslivskriminalitet og internettrelaterte overgrep mot barn. Bedragerier og pengemuldyraktivitet er imidlertid det området EFE har mottatt flest rapporter om, med en signifikant økning på om lag 100 prosent fra 2020 til 2022.

Virksomhetsgruppene som sendte inn flest MT-rapporter i 2022, var banker, etterfulgt av meglere (hovedsakelig eiendomsmeglere) og virksomheter for betalingsformidling. I 2022 rapporterte eiendomsmeglere for første gang mer

Antall mottatte MT-rapporter fra perioden 2020–2022

MT-rapporter fra rapporteringspliktige

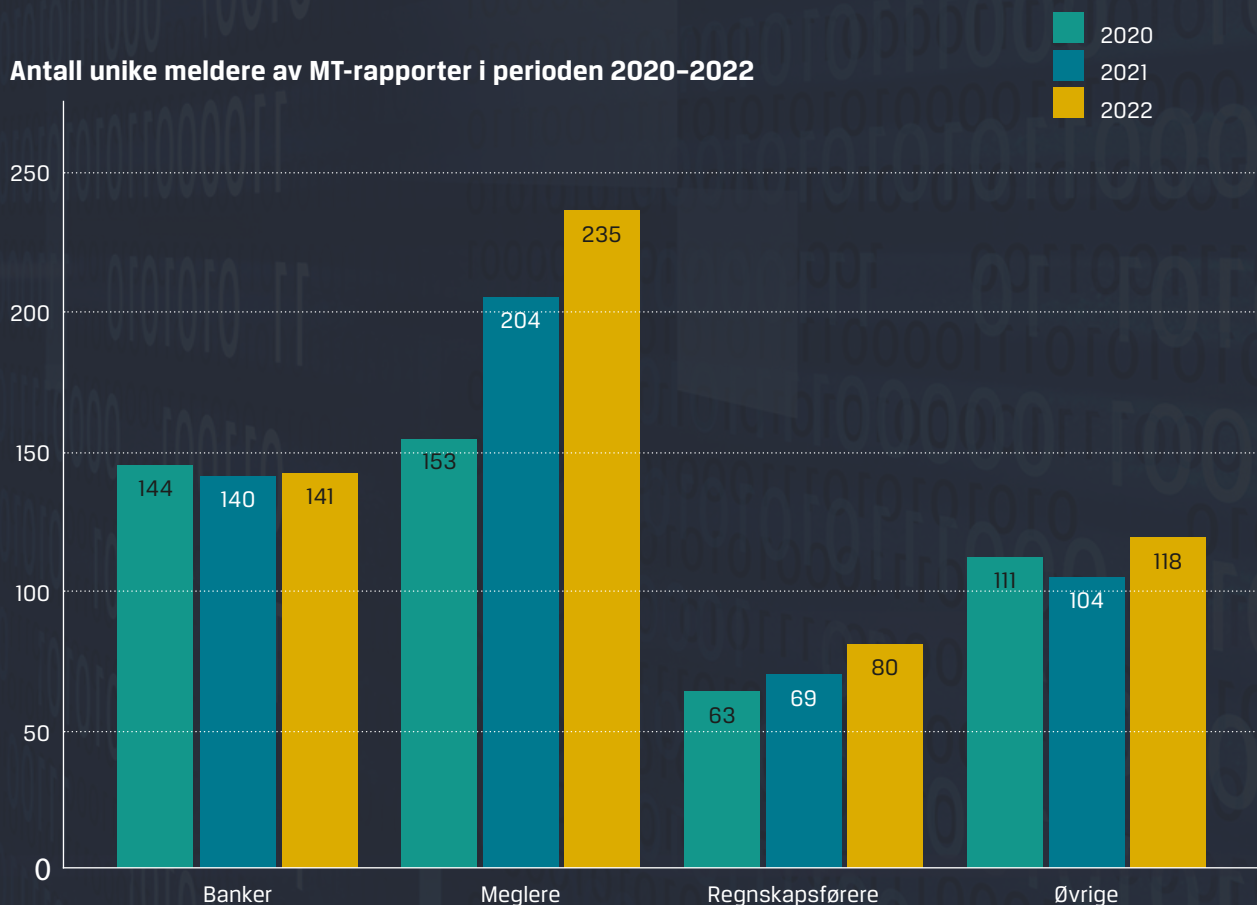
	2020	2021	2022
Banker	8 541	11 045	13 704
Meglere	1 154	1 848	2 151
Virksomheter for betalingsformidling	2 131	2 566	2 127
Andre	877	1 054	1 801

enn virksomheter for betalingsformidling. Virksomheter for betalingsformidling har historisk vært den største rapporteringsgruppen etter bankene.

Ser vi på antall organisasjoner som sendte inn MT-rapporter, er det registrert 574 unike meldere i

2022, en økning på 103 siden 2020. Antallet unike meldere har økt hvert år siden 2020, med gjennomsnittlig over 50 unike meldere per år. Økningen i antall meldere skyldes hovedsakelig at flere unike eiendomsめglere sender inn MT-rapporter.

Antall unike meldere av MT-rapporter i perioden 2020-2022

Utvalgte aktiviteter, resultater og effekter for 2022

Straffesaksbehandling er Økokrims kjernevirksomhet

Straffesaksbehandling innenfor våre ansvarsområder er Økokrims kjernevirksomhet. Størsteparten av våre ansatte arbeider med straffesakene fra inntaksbeslutning til påtalebeslutning og eventuelt fram til rettskraftig dom, eller gjennom bistand i politidistriktenes egne etterforskinger.

I 2022 arbeidet Økokrim med 76 saker og ga bistand til politidistriktene i 117 saker. Etterforskningen og iretteføringen av egne saker utgjorde det klart største ressursuttaket.

Foto: Pixabay

Arbeidet med å forebygge og bekjempe miljøkriminalitet var omfattende i 2022. Økokrim har hatt fokus på de store og prinsipielle sakene innen miljøkriminalitet, der blant annet brudd på dyrevelferd har stått sentralt.

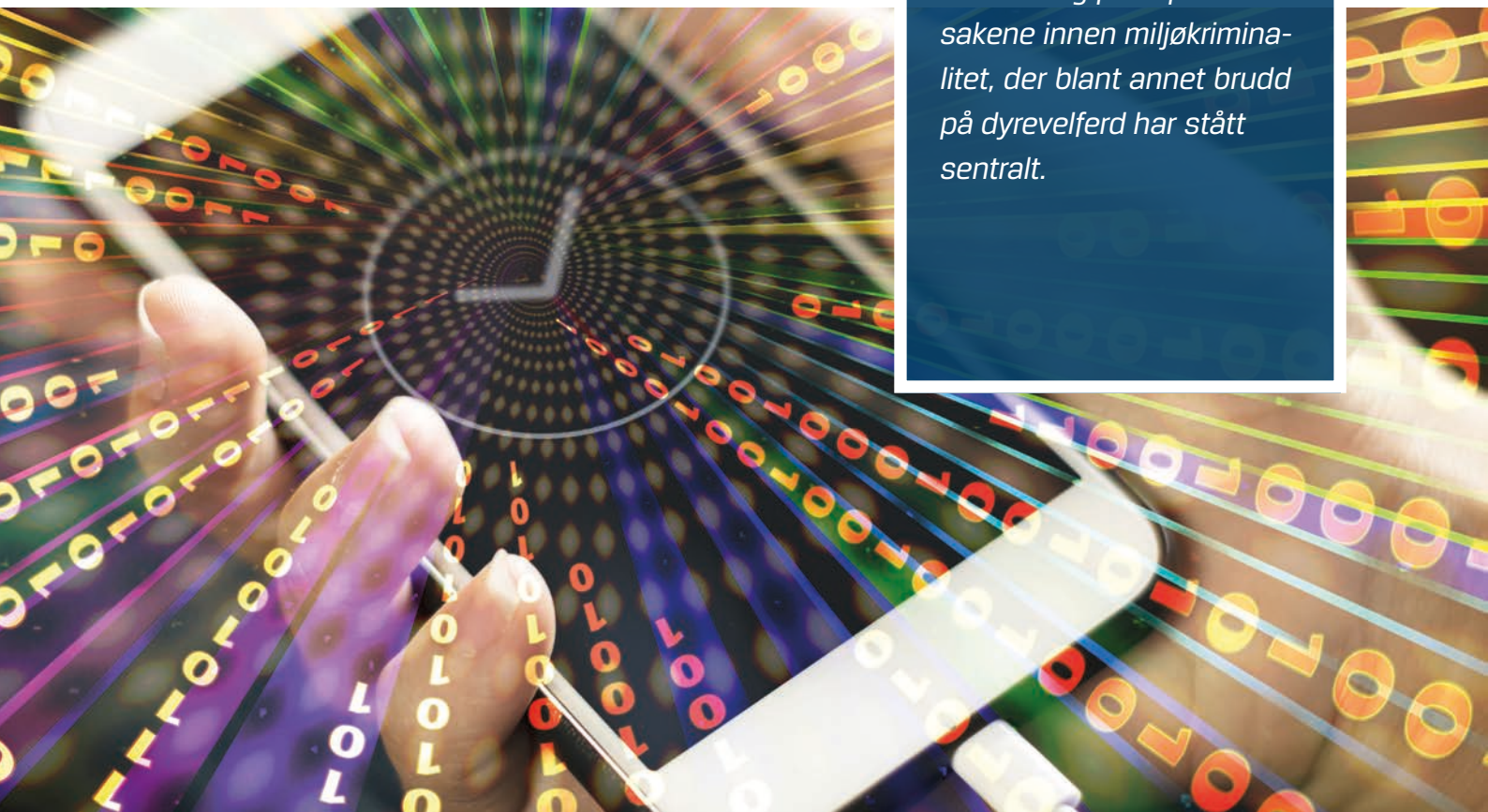

Foto: Pixabay

Økt satsing på etterretning og forebygging

Etterretning spiller en stadig viktigere rolle i politiorganisasjonen. For å løse politiets samfunnsoppdrag er det behov for rettidig kunnskap om kriminalitetsutfordringer, og Økokrim har over de siste tre årene styrket etterretningsfunksjonen. Kunnskap fra etterretningsmiljøene brukes som grunnlag for å iverksette egnede tiltak - det være seg forebygging eller etterforskning.

Økokrim er ved sin avdeling for etterretning og forebygging (AEF) en sentral del av det norske og internasjonale regimet mot hvitvasking. Avdelingen mottar, bearbeider og analyserer rapporter om mistenkelige forhold fra rapporteringspliktige, og kan i særlige tilfeller forby gjennomføring av en transaksjon. Da stanses transaksjonen.

Kunnskapen fra etterretningsmiljøene benyttes blant annet til forebyggende arbeid. Det utarbei-

des strategiske analyseprodukter som Økokrims trusselvurdering og den nasjonale risikovurderingen om hvitvasking og terrorfinansiering. Etterretning ved Økokrim bidrar også i utarbeidelsen av politiets nasjonale trusselvurdering. I tillegg utgis det trusselvurderinger og beskrivelser av trender og moduser innenfor arbeidslivskriminalitet flere ganger årlig.

Gjennom AEF gir Økokrim også næringslivskontaktene i politidistriktene en månedlig presentasjon av nye moduser som rammer eller kan ramme næringslivet. Informasjonsdelingen er ment å gi eksterne samarbeidsparter kunnskap som setter dem i stand til selv å avdekke eller forebygge kriminalitet. Økokrim utarbeider også indikatorlister for flere kriminalitetsområder, har utstrakt ekstern kontakt med en rekke aktører i næringslivet, og formidler forebyggende budskap regelmessig gjennom media, sosiale medier, egen nettside og i foredrag.

Foto: Pixabay

I 2022 har Økokrim samarbeidet med tilsynsorganer som forvalter de tidligere ordningene for koronastøtte samt strømstøtteordningen, om å forebygge misbruk av disse. Et av tiltakene har vært å synliggjøre for søkere til ordningene at tilsynsorganene samarbeider tett med Økokrim, slik at den opplevde oppdagelsesrisikoen øker. Blant annet har etater som Lotteri- og stiftelsestilsynet og ENOVA tatt inn informasjon om samarbeidet på sine hjemmesider og i søknadsskjemaer.

Arbeidet med å forebygge og bekjempe miljøkriminalitet er omfattende

Miljøkriminalitet er et svært vidt begrep. Det finnes over 45 straffebestemmelser som helt eller delvis har til formål å verne miljøet, hovedsakelig fordelt på ulike spesiallover som ellers er utpregede forvaltningslover. I tillegg har Norge gjennom ratifikasjon av en rekke internasjonale avtaler forpliktet seg til å ivareta biologisk mangfold og andre kultur- og naturverdier på en tilstrekkelig effektiv måte. Miljøkriminalitet kan være både grov og organisert, og er ofte kombinert med økonomisk kriminalitet. En effektiv miljøkriminalitetsbekjempelse krever et tett samarbeid mellom politiet og kontrolletatene, basert på et godt kunnskapsgrunnlag.

Økokrim konsentrerer seg om de store og prinsipielle sakene innen miljøkriminalitet. I 2022 har søkelyset vært på utryddelse av truede arter ettersom dette er en av de største miljøtruslene vi i dag står overfor. En rekke arter har gått sterkt tilbake i landet vårt de siste 50 årene og står nå i fare for å bli utryddet. I 2022 ble en person dømt

i Høyesterett til 60 dagers fengsel for grovt uaktsomt å ha skutt en fjellrev. Økokrim har også etterforsket forurensningssaker og skraping av skip.

Internasjonalt er det økt fokus på bekjempelse av miljøkriminalitet. Økokrim deltar stadig oftere i internasjonalt samarbeid mot miljøkriminalitet, blant annet i Europol og Interpol. I 2022 har Økokrim deltatt i flere operasjoner med Miljødirektoratet, Tolletaten og Mattilsynet. Aksjonene var rettet mot ulovlig handel med avfall og kjæledyr. Etatene har jobbet for å styrke samarbeidet innenfor disse områdene blant annet gjennom økt deling av informasjon og et styrket etterretningssamarbeid mellom etatene og med Europol. Målet har vært å avdekke og forebygge flere saker innen disse kriminalitets-

områdene, og forankre ytterligere samarbeid og deltakelse i 2023.

Økokrim har i 2022 også produsert en etterretningsrapport om ulovlig handel med truede arter, med det formål å få økt kunnskapen om norske aktørers rolle i dette internasjonale ulovlige markedet. Funnene i rapporten danner grunnlag for videre samarbeid mellom Miljødirektoratet, Tolletaten, Mattilsynet og Økokrim i 2023, med særlig vekt på å iverksette forebyggende tiltak. I 2022 deltok også Økokrim sammen med Tolletaten og Miljødirektoratet i den internasjonale kontrollaksjonen Thunder 2022, rettet mot ulovlig handel med truede arter, i regi av Interpol og Verdens tollorganisasjon.

Dyrevelferd i fokus

Dyrevelferds kriminalitet har siden dyrevelferdsloven trådte i kraft i 2010 fått økt oppmerksomhet og blitt et område med økt prioritet hos politiet. Økokrim har en politiadvokat med nasjonalt fagansvar for arbeidet mot dyrevelferds kriminalitet som arbeider tett med politidistriktenes funksjoner på dette området. I 2022 ble samarbeidet med Mattilsynet styrket ved at man fikk ferdigstilt felles retningslinjer for arbeidet med å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

Straffene for kriminalitet mot dyr har blitt vesentlig strengere de siste årene, men samtidig avdekkes det flere grove brudd på dyrevelferdsloven. Særlig gjelder dette vanskjøtsel av produksjonsdyr, mishandling av kjæledyr og marin forsøpling som medfører dyrevelferdsbrudd. Av andre brudd på dyrevelferd som har fått økt oppmerksomhet, kan også nevnes såkalt spøkelsesfiske, der manglende røkting av fiskeredskap fører til at redskapen står upåaktet og fisker og slik bidrar til unødig lidelse og død for fisk og andre havdyr. Økokrim tok i 2022 inn til etterforskning en slik sak, som forventes å bli avgjort i løpet av 2023.

Forbedret kvalitet på politiets arbeid med økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Økokrim har i flere år ledet et prosjekt (prosjekt ØKO) iverksatt av Politidirektoratet og Riksadvokaten for å heve kvaliteten på politiets arbeid med økonomisk kriminalitet. I løpet av 2022 er prosjektet nå kommet i gang i samtlige tolv politidistrikt.

I 2022 har Økokrim deltatt i flere operasjoner med Miljødirektoratet, Tolletaten og Mattilsynet.

Foto: Tone Strømsnes Olsen

For hvert distrikt utarbeides det i samråd med politidistriktets ledelse, økonomiseksjonen og regional statsadvokat en rapport med tiltak som skal gjennomføres. Flere av tiltakene gjennomføres i et samarbeid mellom distriktene og Økokrim, og prosjektet følges opp fortløpende. Arbeidet evalueres når fristen for gjennomføringen av tiltakene har utløpt. Prosjektet skal bidra til økt kvalitet i saksbehandlingen og kompetanseheving i det enkelte politidistriktet, og skal gjennom kunnskapsinnhenting og nettverksbygging gi grunnlag for Økokrims videre oppfølging av fagforvalteransvaret overfor politidistriktene.

I lys av erfaringene og resultatene fra arbeidet med prosjekt ØKO er det besluttet et tilsvarende intensivt arbeid mot miljøkriminalitet (prosjekt MILJØ). Prosjektet har planlagt oppstart i 2023. Økt kvalitet i distriktenes miljøkrimarbeid skal oppnås gjennom målrettede samarbeidsmøter med utvalgte distrikt på fag- og ledelsesnivå. Ved å spisse lokalt politi- og påtalearbeid mot prioriterte trusselområder er målet å øke oppklaringsprosenten, heve kvaliteten på saksarbeidet og tilføre politidistriktet nyttig erfaringslæring.

Økt samlet nasjonal effekt

Økokrim har et særskilt ansvar for å drive kunnskapsbasert bistands- og utviklingsvirksomhet rettet mot politidistriktene. Bistandsarbeidet skal bidra til at den samlede nasjonale effekten av politiinnsatsen mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet opprettholdes og videreutvikles.

I 2022 har Økokrim bistått alle landets tolv politidistrikter i saker som gjelder ulike former for økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

Bistanden har i 2022 i større grad enn tidligere år vært knyttet til vurderinger av juridiske spørsmål og problemstillinger i saker, som råd rundt riktige veivalg, avgrensninger og tilskjæringer. Etterforskningsbistanden har omfattet planlegging av etterforskning, kartlegging og analyse av økonomi- og pengespor, planlegging og gjennomføring av avhør, planlegging og gjennomføring av aksjoner på tvers av politidistrikter, og sikring og inndragning av verdier.

Arbeidet i prosjekt ØKO har videre avdekket at utfordringene i distriktene ofte er vel så store når det gjelder påtalemessige spørsmål som etterforskningsmessige. Saksbehandlingen stopper ofte opp fordi løpende påtalespørsmål tar uforholdsmessig lang tid. Økokrim har derfor som en del av fagforvaltningsansvaret valgt å sette av ekstra påtaleressurser til dette arbeidet. Oppgavene er delt mellom saksbistand og kompetansebistand til politiadvokatene i distriktene. For eksempel har flere av Økokrims statsadvokater det seneste året hatt personlig mentoransvar for politijurister ved flere politidistrikt.

Økokrim ønsker å gi minst mulig ressursbistand, men har som mål at bistanden skal gi kompetanseoverføring til politidistriktene, i tillegg til at den kan bidra til å styrke samhandlingen med politidistriktenes. Bistanden skal videre gi likere og bedre prioritering av saker nasjonalt, øke kvaliteten i saksarbeidet, og blant annet bidra til økt inndragning av utbytte fra straffbare handlinger.

Inndragning av utbytte fra straffbare handlinger prioriteres

Store deler av kriminaliteten som begås er motivert av utsikten til økonomisk gevinst. Inndragning av profitten er et viktig virkemiddel for å hindre at kriminaliteten lønner seg, noe som igjen vil påvirke motivasjonen for å begå de straffbare handlingene.

Politiets etterforskning har tradisjonelt fokusert på å avklare skyldspørsmålet med eventuell påfølgende straffereaksjon. Økokrim bruker nå betydelig med ressurser på kompetanseheving i politidistriktene for å sikre at man ikke bare får en straffereaksjon, men at også det ulovlige utbyttet inndras.

Inndragningsspesialister i det enkelte politidistrikt bidrar også godt i dette arbeidet. Inndragning av utbytte kan først skje etter at det foreligger rettskraftig dom. For at et inndragningskrav skal kunne realiseres, er det helt avgjørende at midlene er i behold. Disse må derfor sikres i starten av etterforskningen.

Kunnskapsdeling i utvikling

Som et ledd i kunnskapsdelingen som følger med fagforvaltningsansvaret, har Økokrim etablert et studio for direktestrømming og opptak av undervisning, foredrag, digitale prosedyrer, paneldebatter og liknende. Studioet sikrer en effektiv fagforvaltning mot politidistriktene, og brukes også til interkommunikasjon og ekstern kommunikasjon med offentlig sektor og næringsliv.

Videreutvikling av virksomheten

Økokrims responscenter ble opprettet i 2021, og var i full operativ drift fra 2022. Senterets formål er å sikre en enhetlig og systematisk håndtering av henvendelser og informasjon som kommer inn til Økokrim. Senteret er tverrfaglig besatt og har en viktig funksjon i prosessen som leder frem til en eventuell beslutning om saksinntak. I 2022 mottok responscenteret ca. 5000 henvendelser og tips fra privatpersoner og offentlige og private virksomheter².

² Meldinger om mistenkelige forhold (MT-meldinger) er ikke inkludert i tallet.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid styrkes

Digitalisering og teknologisk utvikling har økt mulighetene for grensekryssende kriminalitet. Kriminalitet på tvers av landegrenser er mer aktuelt enn tidligere, og et velutviklet internasjonalt samarbeid vil være et viktig virkemiddel i den globale kampen mot økonomisk kriminalitet. Økokrim har styrket sitt engasjement gjennom internasjonalt samarbeid i 2022. Årsrapporten gjengir et utvalg samarbeid med aktuelle organisasjoner, sammenslutninger og politimyndigheter.

EUROPOL og EUROJUST

Globalisering og digitalisering påvirker kriminalitetsbildet i stor grad. Stadig flere mistenkte/siktede har utenlandsk statsborgerskap, og moduser og trender skifter fort. For å bidra til effektive mottiltak deltar Økokrim i EMPACT-samarbeidet - EUs strategiske plan for bekjempelse av de fremste kriminalitetstruslene som trekkes frem i EUs trusselvurdering SOCTA.

Fra og med 2023 vil Økokrim overta det nasjonale koordineringsansvaret for arbeidet mot digitale bedragerier. Målet er blant annet å formidle det Norge

og andre Europol-medlemmer ser av utfordringer innen bedragerier, til store IT-selskaper i forebyggende øyemed.

Økokrim hadde i 2022 utstasjonert en representant i EUROPOL og en i EUROJUST i Haag. Formålet var å få et bedre bilde av hvilken effekt Økokrims tilstedeværelse i Haag kan ha på arbeidet mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Utstasjoneringen innebar også deltakelse i de månedlige JFIG-møtene (Joint Financial Intelligence Group) med andre lands myndigheter.

Digitalisering og teknologisk utvikling har økt mulighetene for grensekryssende kriminalitet.

Foto: Pixabay

Financial Action Task Force (FATF)

Til tross for pandemien har FATF opprettholdt et sterkt fokus på bekjempelse av hvitvasking og finansiering av terror. FATF har gjennomført flere landevalueringer i 2022. En representant fra Økokrim/EFE deltok i FATFs evaluering av Tysklands innsats mot hvitvasking og finansiering av terror. Landrapporten ble diskutert og ferdigstilt på FATFs plenums møte i juni 2022.

FATF igangsatte et prosjekt i 2022, med deltakelse fra Økokrim, som omhandler antikviteter

og andre kulturobjekter som brukes som redskap for hvitvasking og terrorfinansiering. Denne rapporten er ferdig og publisert både hos FATF og på nettsiden til Kulturdepartementet.

FATFs anbefalinger og regjeringens satsning på bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering ledet til at Kontaktforum ble opprettet. Formålet er å bidra til en enhetlig nasjonal bekjempelse av hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen (heretter MØV-finansiering) ved å sikre en koordinert innsats

og god samhandling mellom etatene. EFE møter på vegne av Økokrim i Kontaktforum.

EGMONT Group of FIUs

Egmont Group of Financial Intelligence Units (Egmont Group) er en internasjonal sammenslutning av 166 FIU-er verden over. I tillegg har flere internasjonale organisasjoner observatørstatus. Sammenslutningens formål er å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering og tilknyttet kriminalitet.

Egmont Group har avholdt en rekke nettseminarer om aktuelle temaer innen hvitvasking og terrorfinansiering for FIU-er i 2022. De har også utgitt flere veiledere blant annet om handelsbasert hvitvasking³.

Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE)

OSSE arrangerte 7.-11. november 2022 et arbeidsseminar i Helsinki der temaet var bekjempelse av ulovlig handel med kunst, antikviteter og kulturreiendommer. Seminaret var en del av et flerårig prosjekt ledet av OSSE, avdeling for transnasjonale trusler, enhet for grensesikkerhet. Målet var å bidra til kapasitets- og kunnskapsbygging hos medlemslandene. Videre er intensjonen å bygge utstrakte nettverk av ressurspersoner fra museer og akademia, i samarbeid med nasjonale og internasjonale toll- og politimyndigheter. Økokrim deltok på seminaret. Prosjektet løper frem til 2026.

Bistand til utenlandske politimyndigheter

Økokrim mottar og behandler utenlandske rettsanmodninger som gjelder økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, og ga bistand til 51 ulike utenlandske myndigheter i 2022. Flere av anmodningene har medført gjentatte runder i retten om tvangsmiddelbruk, og det har vært omfattende arbeid knyttet til blant annet utleveringsprosesser.

Utvidet samarbeid med private og offentlige aktører

Kriminalitet kan ikke bekjempes av politiet alene. Digitalisering og teknologisk utvikling visker ut begrensninger som tid, rom og landegrensener. Dette har gjort kriminaliteten mer kompleks, med evne til å ramme flere på kortere tid. Samarbeid med andre etater og næringsliv blir derfor stadig viktigere for å kunne avdekke og varsle om alvorlig økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. I årsrapporten gjengis et utvalg samarbeid Økokrim har hatt med private og offentlige aktører i 2022.

Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretnings-senter (NTAES)

NTAES har holdt til i Økokrims lokaler siden oppstart i 2016. Senteret består av ansatte fra politiet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og Tolletaten, og utarbeider analyseprodukter til støtte for beslutningstakere i de ulike etatene. Senteret er også det eneste i sitt slag som har mulighet til å koble registerdata fra de fem ulike etatene til

---

³ «Handelsbasert hvitvasking (trade-based money laundering) foregår ved å underslå eller overrapportere pris, kvantitet eller kvalitet ved import eller eksport» – NRA 2022.

analyseformål. Økokrim deltar i styringsgruppen for senteret og gir innspill til prosess og metode.

A-krimsentre

Innsatsen mot arbeidslivskriminalitet er styrket gjennom etatssamarbeidet i landets åtte a-krimsentre, både på strategisk og operativt nivå. Målet er at bekjempelse av arbeidslivskriminalitet skal kunne skje gjennom tverretattlig innsats der etatenes samlede virkemidler og sanksjoner tas i bruk. Sentrene bruker mye ressurser på kontrollvirksomhet og avdekker arbeidslivskriminalitet i flere bransjer. Kontroller og fokusområder omtales i media, og målet er at denne synligheten skal ha allmennpreventiv effekt. Økokrim har i 2022 tatt ansvar for å koordinere og bygge riktig kompetanse hos politiets personell ved de ulike a-krimsentrene.

Skatteetaten

For å styrke samarbeidet mellom Økokrim og Skatteetaten og sikre god informasjonsutveksling mellom virksomhetene er det etablert en hospitantordning der en ansatt fra Skatteetaten har kontor hos Økokrim. Formålet er å identifisere skattekriminalitet gjennom økt prioritet og tilgang til informasjon hos EFE.

Mattilsynet

I 2022 publiserte Mattilsynet, politidistriktene og Økokrim nye nasjonale retningslinjer for samarbeid i dyrevelferdssaker. De nasjonale retningslinjene skal sikre et godt og effektivt samarbeid mellom politiet og Mattilsynet for å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

Offentlig-privat samarbeid – antihvitvasking og terrorfinansiering (OPS AT)

OPS AT startet i 2021 med formål om å etablere en bedre koordinering og informasjonsdeling mellom finansnæringen og offentlige myndigheter. Ved å dele informasjon om utviklingstrekk, utfordringer og risikoreduserende tiltak kan rapporteringspliktige finansforetak og myndighetene gjøre en bedre og mer målrettet innsats i kampen mot hvitvasking og terrorfinansiering. I 2022 igangsatte utvalgte deltakere sammen med EFE et samarbeidsprosjekt for å bidra til mer effektiv bekjempelse av hvitvasking knyttet til bedriftskunder og kompetansedeling mellom deltakerne.

Foto: Tone Strømsnes Olsen

Utvalgte rettskraftige dommer

Miljøkriminalitet

En skipsreder ble dømt til seks måneders fengsel for forsøk på ulovlig skraping av skip. Retten fant det bevist at det var bestemt at skipet «Tide Carrier» skulle til Gadani i Pakistan for skraping på stranden der, og at skipsrederens medvirkning ga vesentlige tids- og kostnadsbesparelser i forbindelse med utførelsen av skipet. Dette er første gang en norsk aktør dømmes for sin befatning med skraping av utrangerte skip på strendene i Sør-Asia. Slik skraping omtales som «beaching», og er et stort, internasjonalt miljøproblem.

Fiskerikriminalitet

En 46 år gammel svensk statsborger ble i tingretten dømt til sju måneders fengsel for grovt heleri av 970 kilo ulovlig fangstet kongekrabbe. Mannen ble også dømt til å tåle inndragning av 235 000 kroner i utbytte fra straffbar handling. Dommen inngår i et større sakskompleks der Økokrim, i samarbeid med Finnmark og flere andre politidistrikter, avdekket et omfattende nettverk for ulovlig fangst og omsetning av kongekrabbe.

Korrupsjon

En konsulent i et kommunalt foretak ble domfelt for korrupsjon. Konsulentens bisto kommunens innkjøp av boliger til sosiale formål, og mottok drøyt halvannen million av selgere som tilbød sine eiendommer til kommunen. Selgeren er også domfelt til tre års fengsel i saken. Korrupsjon ved forvaltning av offentlige midler er særlig alvorlig. Hvorvidt korrupsjonen også omfattet andre selgere, skal vurderes av Borgarting lagmannsrett i august 2023.

Hvitvasking

En britisk statsborger ble i Oslo tingrett dømt til tre år og ni måneders fengsel for hvitvasking av 24 millioner kroner. Pengene var utbytte fra såkalte CEO-bedragerier begått i Belgia og mot et amerikansk selskap i Singapore. I begge tilfellene ble utbyttet fra de kriminelle handlingene som var begått i utlandet, hvitvasket gjennom norskeide selskap. Domfellelsen er del av en opprulling av det Økokrim mener er et internasjonalt hvitvaskingsnettverk.

Arbeidslivskriminalitet

En litauisk statsborger ble i tingretten dømt til fengsel i 25 dager for overtredelser av arbeidsmiljøloven og manglende bokføring. Gjennom sitt enkeltpersonforetak drev mannen virksomhet innen bygg og anlegg. Under et oppdrag i Oslo, som besto i ombygging av råloft til leiligheter, unnlot mannen både å betale overtidstillegg, tilrettelegge arbeidsplassen og sørge for at alle arbeiderne hadde HMS-kort. Økokrim mener det er alvorlig at domfelte unnlot å betale de ansatte lønnen de

hadde krav på, og heller ikke sørget for tilfredsstillende arbeidsforhold.

Konkurskriminalitet

En mann fra Sunnmøre ble rettskraftig dømt til fengsel i ett år og ni måneder for grov formuesforringelse etter at Høyesterett forkastet tiltaltes anke. I 2018 var anleggsentreprenøren på Sunnmøre i en vanskelig økonomisk situasjon. Den dømte mannen var da hovedeier og styremedlem i bedriften og var ifølge lagmannsretten klar over selskapets økonomiske situasjon. Ifølge dommen solgte entreprenøren selskapets frie eiendeler med millionrabatt før konkurs. Konkurskriminalitet er et samfunnsproblem som blant annet rammer kreditorene og svekker tilliten til næringslivet.

Både politiet og bankene registrerer en voldsom økning i antall bedragerier. For å møte denne økningen vil Økokrim i 2023 opprette en nasjonal bedragerienhet.

Økokrim fremover

Foto: Pixabay

Satsing på bekjempelse av bedragerier

Både politiet og bankene registrerer en voldsom økning i antall bedragerier, og omfanget er nå så stort at det grenser til å være et nasjonalt sikkerhetsproblem. Kriminelle opparbeider seg betydelige økonomiske midler, og befolkningens tillit til private og offentlige instanser samt digitale sikkerhetsløsninger svekkes. Både privatpersoner, organisasjoner og bedrifter lider store økonomiske tap, og politiet, banker og IKT-sikkerhetsavdelinger må bruke betydelige ressurser på å avdekke bedragerier.

For å møte denne økningen vil Økokrim i 2023 opprette en nasjonal bedragerienhet. Formålet med enheten er å identifisere bedragerilovbrudd som rammer innbyggere på tvers av politidistrikt, og/eller som har internasjonale forgreninger, og få i stand en mer effektiv og strukturert bedrageribekjempelse blant annet ved å iverksette forebyggende tiltak i samarbeid med banker og andre i næringslivet. Dette skal også styrke etterforskningen av bedragerier som er organisert og systematisk utført.

Kriminelle aktører blir mer profesjonelle, globale og digitaliserte, og det utfordrer hvordan politiet tradisjonelt har innrettet innsatsen for å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

Utredning av den fremtidige organiseringen av politiets bekjempelse av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Økokrim har i 2023 fått i oppdrag å utrede om politiets organisering av etterretning, forebygging og etterforskning av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet understøtter en målrettet og effektiv løsning av samfunnsoppdraget. Utredningen vil inkludere en vurdering av roller, ansvar og myndighet og belyse og vurdere hensiktsmessigheten av dagens organisering.

I arbeidet med utredningen skal Økokrim innhente informasjon, synspunkter og vurderinger fra samtlige politidistrikter, særorgan, den høyere påtalemyndighet og andre interessenter.

Økokrim skal avgi sin rapport med eventuelle anbefalinger om organisatoriske endringer til Politidirektoratet innen utgangen av august 2023.

Foto: Pixabay

Bedre utnyttelse av regelverket knyttet til hvitvasking og inndragning

Utbytte er selve motivet for all profittmotivert kriminalitet. Inndragning er et egnet virkemiddel for å underbygge en effektiv og rettssikker straffesaksbehandling og sørge for at kriminalitet ikke skal lønne seg. Økokrim har besluttet å iverksette et eget prosjekt i 2023 for å øke inndragningen av utbytte fra kriminelle handlinger som identifiseres gjennom hvitvaskingsmeldingene som Økokrim mottar.

Gjennom prosjektet skal Økokrim blant annet identifisere og forby gjennomføring av transaksjoner der det mistenkes at midlene har et ulovlig opphav. Ved et slikt forbud skal de rapporteringspliktige stanse/fryse transaksjoner. Slik sikres det at midlene er i behold før en etterforskning starter og før eventuell bruk av tvangsmidler som beslag og heftelse. Tiltaket forventes å gi en bedre utnyttelse av meldinger om mistenkelige forhold samt økt fratakelse av utbytte gjennom inndragning og erstatning.

Foto: Pixabay

Utvalgte offentlige publikasjoner i 2022

Utgivelsestidspunkt	Publikasjon	Formål
Januar, juni, september	Status arbeidslivskriminalitet	Rapporten utgis tre ganger årlig og inneholder oppdatert informasjon om trusler, trender og modus innen arbeidslivskriminalitet.
Mai	Økokrims trusselvurdering	Presentasjon av kriminalitetsbildet og det som forventes å bli de største truslene innen Økokrims ansvarsområder de neste årene.
Mai	Årsrapport EFE for 2021	Rapporten gir en oversikt over drift og produksjon på EFE.
Mai	Tendrapport for EFE for 2021	Rapporten presenterer en kartlegging og gir en beskrivelse av informasjonen de rapporteringspliktige sender inn til hvitvaskingsregisteret (ASK) ved Økokrim.
Juni og desember	Miljøkrim	Fagblad med aktuelle artikler om miljøkriminalitet: naturkriminalitet, forurensningskriminalitet, kunst- og kulturminnekriminalitet samt arbeidsmiljøkriminalitet. Bladet kommer ut to ganger i året, i henholdsvis juni og desember.

Utgivelsestidspunkt	Publikasjon	Formål
August	Veiledning til eiendomsmeglerbransjen	En veiledning til bransjen for å få en bedre forståelse av hva som skal rapporteres, og få næringen til å avgi tilfredsstillende MT-rapporter.
August	Notat - Miksetjenester	Notatet tar for seg hva en miksetjeneste er, og gir råd til de rapporteringspliktige om hvordan de bør forholde seg til kunder som bruker slike tjenester.
September	Indikatorliste for korrupsjon	Indikatorlisten skal bidra til å spre erfaringsbasert kunnskap om korrupsjon fra Økokrims egne saker og fra rapporteringspliktige.
November	Nasjonal risikovurdering hvitvasking og terrorfinansiering	Rapporten gir et samlet nasjonalt risikobilde knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering.
Desember	Temarapport - Kontant i butikk (KiB)	Rapporten presenterer en kartlegging og gir en beskrivelse av informasjonen de rapporteringspliktige sender inn til hvitvaskingsregisteret vedrørende kontant i butikk-tjenester.

www.okokrim.no

Under publikasjoner på hjemmesiden finner du alle disse publikasjonene med flere.

Økokrim

Postboks 2096 Vika, 0125 Oslo

Telefon: 23 29 10 00

E-post: post.okokrim@politiet.no